

Claes Bernes
EviEM

Anteckningar från möte med intressenter inför EviEM:s utvärdering av skötsel av skyddad skog

Tid: 27 februari 2014, kl. 12.30-15.30
Plats: Tornrummet, Kungl. Vetenskapsakademien, Stockholm

Deltagare: Matilda Apelqvist, Lst Stockholm
Håkan Berglund, ArtDatabanken
Linda Berglund, WWF
Jemt Anna Eriksson, Lst Dalarna
Andreas Garpebring, Lst Västerbotten
Anders Granström, SLU
Sofia Gustavsson, Linköpings universitet
Örjan Hallnäs, Lst Stockholm
Anders Hildingsson, Lst Jönköping
Per Linder, Statens fastighetsverk
Ulrik Lötberg, Sveriges Ornitologiska Förening
Johan Nitare, Skogsstyrelsen
Karl-Johan Pålsson, Lst Skåne
Johan Rova, Lst Jönköping
Hans Rydberg, Svenska Botaniska Föreningen
Kristoffer Stighäll, Naturskyddsföreningen

Bengt Gunnar Jonsson, Mittuniversitetet (ordförande för utvärderingen)
Claes Bernes, EviEM (projektledare för utvärderingen)
Sif Johansson, EviEM (verksamhetschef)
Anna Metzger, EviEM
Matilda Miljand, EviEM

Synpunkter per e-mail hade också inkommit från Stefan Bleckert, Sveaskog.

Efter introduktioner av Sif Johansson, Claes Bernes och Bege Jonsson ägnades större delen av mötet åt en diskussion om den planerade utvärderingens inriktning. Då framfördes bl.a. följande synpunkter:

Vilka aspekter på den biologiska mångfalden ska studeras?

Det finns skäl att beakta alla tänkbara aspekter på den biologiska mångfalden. För målarter kan exempelvis individrikedom/populationsstorlek vara av intresse. Artrikedom som mått på biologisk mångfald är intressantare på landskapsnivå än på beståndsnivå. Rödlistade arters bevarande är vanligare som motiv för skydd av skog än mångfalden i sig; därför bör rödlistning ingå bland söktermerna. Bevarandemålen för större reservat kan ge vägledning om användbara mått på

mångfalden – sådana mål handlar oftast inte om enskilda arter utan snarare om skogens åldersfördelning o.d. Udda arter och naturtyper är av förhållandevis begränsat intresse. Lövskogsvärden förs fram som ett problemområde för reservatsskötseln och bör belysas i utvärderingen.

Vilka delar av världen är relevanta?

Utvärderingen ska beröra natur- och vegetationstyper som är relevanta för svenskt vidkommande. Dessa innefattar såväl nemoralala som boreonemoralala och boreala skogar världen över. Studier på artnivå kan knappast generaliseras och vägas samman i global skala, eftersom artstocken i exempelvis Nordamerika är en helt annan än den i Europa. Andra aspekter på den biologiska mångfalden kan dock vara mer jämförbara olika världsdelar emellan.

Hur brett ska begreppet "skyddad skog" tolkas?

Skyddsformen har ingen avgörande betydelse för om en studie är relevant. Huvudsaken är att de studerade områdena inte är föremål för storskaligt skogsbruk och att de åtgärder som genomförts där utgör tänkbara inslag i skötseln av skyddad skog. Storskaliga restaureringar har genomförts på de stora skogsbolagens marker, exempelvis i ekoparker och motsvarande. Sveaskog har genomfört uppföljningar av sådana åtgärder. "Gröna kilar" och liknande tätortsnära skogsmark som undantagits från skogsbruk för friluftslivets snarare än naturvårdens räkning skulle också kunna vara relevanta. Vid sökningar efter internationell litteratur bör Natura 2000-områden inkluderas i söktermerna förutom reservat m.m.

Studier av olika former av miljöanpassat skogsbruk faller utanför det egentliga ämnet för utvärderingen.

Olika skogstyper måste hållas isär i utvärderingen. EU:s naturtyper skulle kunna utnyttjas som grund för klassificering av de studerade områdena. Störningsregimen kan vara väl så viktig som skogstypen i sig.

Gränsdragningen mellan skogsmark och annan mark är inte självklar – ett exempel är de mycket artrika mosaikmarkerna på Öland.

Bör man sätta några undre gränser för de skyddade eller restaurerade skogsbeståndens ålder eller storlek?

Nej, det finns knappast någon anledning till det. Det är dock viktigt att notera att betydelsen av olika skyddsåtgärder kan variera beroende på hur stort området är.

Vilka slags åtgärder är relevanta?

Inga potentiella skötselåtgärder bör uteslutas a priori, men för att möjliggöra sökningar behöver de enskilda alternativen ändå identifieras. En åtgärd som inte nämnts i förstudien är återinplantering av

exempelvis lav-, skalbaggs- eller fågelarter i områden varifrån dessa arter tidigare försvunnit. Möjligen kan också hägn eller stängsel för hjortdjur eller vildsvin ses som ett tänkbart inslag i skötseln av skyddad skog.

Intressantare än att undersöka om brandberoende arter gynnas av naturvårdsbränning vore att studera om det finns alternativa skötselformer som också är till fördel för sådana arter.

I södra Sverige är uthuggning av gran viktigare som skötselåtgärd än exempelvis bränning eller dämning.

Det vore intressant att kunna relatera skötselåtgärdernas intensitet eller areella omfattning till konsekvenserna för målarter eller andra mångfaldsaspekter.

Problematiken kring vad som är att betrakta som "kontroll" måste beaktas. Detta är potentiellt specifikt för denna utvärdering, då omloppstiden i skogen är så lång att det är svårt att jämföra åtgärder med fri utveckling i en kortare tidsrymd. Det är sannolikt värdefullt att ställa olika alternativa skötselformer mot varandra.

Är det önskvärt att inkludera studier av okontrollerade skogsbränder?

Det går att använda resultat från sådana studier, men skillnaderna mellan kontrollerade och okontrollerade bränder måste beaktas.

Hur långsiktig behöver en studie vara för att resultaten ska vara meningsfulla?

Det beror helt på vilken aspekt på mångfalden och vilken skötselåtgärd man studerar.

Vilka slags kringdata om de studerade områdena bör man ha kunskap om?

Resultaten av olika åtgärder kan vara beroende av förhållanden i det omgivande landskapet. Även historiken är väsentlig – exempelvis får bränning i områden som aldrig förut brunnit helt andra effekter än bränning på mark där det förr brann mer eller mindre ofta. Situationen i referensområden som inte genomgår aktiv skötsel är inte statisk.

Utvärderingens bakgrundsbeskrivning bör ange i vilken omfattning aktiv skötsel av skyddad skog hittills har bedrivits i Sverige och omvärlden.

Mötesdeltagarna bidrog också med ett antal tips om **dataunderlag och kontaktpersoner**.

Riksskogstaxeringen har stora mängder opublicerade data om områden som numera är skyddade. Även skogsbolagen kan ha värdefullt material. Intressanta studier kan finnas i Svensk Botanisk Tidskrift och i skrifter från lokala botaniska föreningar. Naturvårdsverket och/eller länsstyrelserna kan hjälpa till med att förmedla kontakt med reservatsförvaltare och via dem inhämta tips om relevanta publikationer. Sådana förfrågningar kan också förmedlas via ResearchGate m.m.